

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת שלח

תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 295)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת שלח התשפ"ג

"שמירת העיניים"

א. "וְהָיָה לְכֶם לְצִיצֵת, וּרְאִיתֶם אֹתוֹ, וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם, וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם, אֲשֶׁר אֲתֶם זְנִים אַחֲרֵיהֶם," (במדבר, טו' - לט').

ב. בעניין "שמירת העיניים", והאיסור בראיית מראות אסורות, מצינו בדברי רבותינו ז"ל כדלהלן:

א. על מאמר הכתוב¹, "וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם", דרשו רבותינו ז"ל²:

"אמר רבי לוי, ליבא ועינא, תרין סרסורין דחטאה³,

דכתיב⁴, 'תִּנְהַג בְּנֵי לִבְךָ לִי, וְעֵינֶיךָ דְרָכֵי תִצְרֶנָּה',

אמר הקדוש ברוך הוא, אי יהבת לי לבך ועיניך, אנא ידע דאת לי⁵."

ב. עוד מצינו בדברי רבותינו ז"ל⁶:

¹ במדבר, טו' - לט'.

² תלמוד ירושלמי, ברכות, פ"א ה"ה.

³ היינו:

הלב והעיניים, הם שתי הסרסורים של העבירה.

⁴ משלי, כג' - כו'.

⁵ היינו:

שאומר הבורא ית"ש לאדם, אם תתן לי את ליבך ועיניך, על ידי שתשמרם אותם מן החטא, אני יודע שאתה שייך לי.

⁶ מסכת כלה, פרק ב'.

מסכת דרך ארץ רבה, פרק א'.

"כל הצופה בנשים, סופו בא לידי עבירה".

ג. על הפסוק ⁷, "כִּי תֵצֵא מִחֲנֶה עַל אִיבֶיךָ, וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע", דרשו רבותינו ז"ל ⁸:

"שלא יסתכל אדם באשה נאה, ואפילו פנויה,

באשת איש, ואפילו מכוערת,

ולא בבגדי צבע של אשה, ולא בחמור ולא בחמורה, ולא בחזיר ולא בחזירה,

ולא בעופות בזמן שנזקקין זה לזה, ואפילו מלא עיניים כמלאך המוות.

אמרו עליו על מלאך המוות, שכולו מלא עיניים,

בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו, וחרבו שלופה בידו, וטיפה של מרה תלויה בו,

כיוון שחולה רואה אותו, מזדעזע, ופותח פיו, וזורקה לתוך פיו,

ממנה מת, ממנה מסריח, ממנה פניו מוריקות".

ג. חטאו של אדם הראשון, נגרם כתוצאה מן ה"עין",

וכמאמר הכתוב ⁹, "וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה, כָּל עֵץ נֹחַמָד לְמַרְאֵה וְטוֹב לְמֵאֲכָל, וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָגֶן, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע",

וכמאמר הכתוב ¹⁰, "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל, וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם, וְנֹחַמָד הָעֵץ לְהִשְׁכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל, וַתֵּתֶן גַּם לְאִשָּׁה עִמָּהּ, וַיֹּאכְלוּ".

מסכת נדרים, כ' ע"א.

⁷ דברים, כג' - י'.

⁸ עבודה זרה, כ' ע"א וע"ב.

וב"ספרי", שם.

⁹ בראשית, ב' - ט'.

¹⁰ בראשית, ג' - ו'.

והנה, כאשר נענש אדם הראשון בעבור חטאו זה, הוא פרש מן האשה במשך קל' שנים¹¹, ופגם בעצמו¹².

וידוע מדברי רבותינו זיע"א¹³:

שמילת "עין", עולה בגימטריא כמניין 130,

שהוא כנגד אותם קל' שנים, שפגם אדם הראשון, בעבור "עץ הדעת".

ד. כתב¹⁴ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:

"צריך האדם להיזהר בעולם הזה, בפגם המגיע לעיניו, יותר מכל האיברים,

יען, כי כל אבר שחוטא הגוף בו, הנה הוא פוגם כנגדו באבר של נשמתו,

ומאחר שתכלית המעלה של הנאת נשמת האדם הוא בעיניים -

לכך, צריך לקדש ולטהר העיניים שלו, בהיותו בעולם הזה -

יותר מכל איברים שלו.

ובזה, מובן ענין המעשה דרבי מתיא בן חרש, שהביא בעל 'סדר הדורות'¹⁵, בשם מדרש אַבְּכִיר¹⁶, וזה לשונו -

רבי מתיא בן חרש, היה יושב בבית המדרש, ועוסק בתורה,

וזיו פניו דומות לחמה, וקלסתר פניו למלאכי השרת,

¹¹ עירובין, יח' ע"ב.

¹² שם.

¹³ "מגלה עמוקות" (בראשית, כז' - א').

"אדרת אליהו" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (במדבר, כב' - ה').

"בן יהוידע" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (עירובין, יח' ע"ב).

¹⁴ בספרו הקדוש "בן איש חי", שנה ראשונה, בהקדמתו להלכות פרשת "ואתחנן".

¹⁵ חלק ב', ערך רבי מתיא בן חרש.

¹⁶ והוא בילקוט שמעוני, לפרשת "ויחי",

על הפסוק (בראשית, מט' - כב'), "בן פרת יוסף, בן פרת עלי עין, בנות צעדה עלי שור".

מפני, שמימיו לא נשא עיניו באשה.

פעם אחת, עבר שטן ונתקנא בו,

אמר, אפשר, אדם כזה לא חטא!?

אמר לפני הקדוש ברוך הוא, ריבונו של עולם, רבי מתיא בן חרש מה הוא לפניך?

אמר לו ¹⁷, צדיק גמור הוא!

אמר לו ¹⁸, תן לי רשות, ואסיתנו.

אמר לו ¹⁹, אין אתה יכול לו!

ואף על פי כן לך.

הלך, ונדמה לו כאשה יפה, שלא היה כדמותה לעולם, מימות נעמה אחות תובל

קין ²⁰, שטעו בה המלאכים הנפילים, ועמד לפניו,

כיון שראהו ²¹, הפך פניו לאחוריו,

ועמד לצד שמאל ²², והפך פניו לימין,

והיה מתהפך לכל צד.

¹⁷ היינו:

הקב"ה לשטן.

¹⁸ היינו:

השטן להקב"ה.

¹⁹ היינו:

הקב"ה לשטן.

²⁰ בראשית, ד' - כב'.

²¹ היינו:

רבי מתיא בן חרש לשטן.

²² היינו:

לאחר שהפך פניו רבי מתיא בן חרש, בא אליו השטן לאותו צד.

אמר רבי מתיא, מתירא אני, שמא יתגבר עלי יצרי, ויחטיאני.

קרא לתלמיד שהיה משרת לפניו, ואמר לו, לך והבא לי אש ומסמר, והביא לו.

וְבָעַר הַמַּסְמֵר בְּאֵשׁ, וְנָתַנוּ בְּעֵינָיו, וְנִסְתַּמָּא.

וכשראה השטן כך, נזדעזע, ונפל לאחוריו.

באותה שעה, קרא הקדוש ברוך הוא למלאך רפאל,

ואמר לו, לך ורפא את מתיא בן חרש.

בא ועמד לפניו ²³,

אמר לו ²⁴, מי אתה?

אמר לו, רפאל, ששלחני הקדוש ברוך הוא, לרפאות עיניך.

אמר לו ²⁵, הניחני, מה שהיה היה.

חזר לפני הקדוש ברוך הוא ²⁶, אמר לו, כך וכך אמר לי.

אמר לו הקדוש ברוך הוא ²⁷, לך ואמור לו ²⁸, **אני ערב, שלא ישלוט בו יצר הרע, מיד ריפא אותו. עד כאן.**

²³ היינו:

המלאך רפאל, אצל רבי מתיא בן חרש.

²⁴ היינו:

רבי מתיא בן חרש, למלאך רפאל.

²⁵ כנ"ל.

²⁶ היינו:

המלאך רפאל.

²⁷ היינו:

למלאך רפאל.

²⁸ היינו:

לרבי מתיא בן חרש.

וכתב הרב ז"ל שם ²⁹ מדברי המקובלים ז"ל, וזה לשונו -
**רבי מתיא בן חרש, היה פלטי בן ליש, שלקח את מיכל בת שאול, ונעץ חרב בינו
לבינה ^{30 31},**

²⁹ בעל "סדר הדורות", במעשה הנ"ל.

³⁰ כדאיתא במסכת סנהדרין (יט' ע"ב).

³¹ כתב מו"ר מרנא רבי חיים ליב הלוי שמולאביץ זיע"א (בספרו הקדוש "שיחות מוסר", מאמר יא' - עמוד מו',
ובמאמר לא' - עמוד קלב'), וז"ל:
"ומצאנו בגמרא סנהדרין (יט' ע"ב) -

'כתיב (שמואל א', כה' - מד'), פלטי, וכתוב (שמואל ב', ג' - טו'), פלטיאל,

אמר רבי יוחנן, פלטי שמו, ולמה נקרא פלטיאל, שפלטו א-ל מן העבירה,

[שנתן לו שאול את בתו לאשה, שהיה סבור שהיא פנויה, וקידושיה לדוד לא היו קידושין,

ופלטי, לא קרב אליה, כיוון שידע שהלכה כדוד, והיא אשת איש],

מה עשה, נעץ חרב בינו לבינה, אמר, כל העוסק בדבר זה, ידקר בחרב זה.

מבואר מכאן יסוד, שאף שהיה הדבר בדרך נס,

ואם לא שפלטו א-ל מן העבירה, לא היה יכול לעמוד בנסיון, ולהתגבר על יצרו זמן כה ממושך, והוצרך לנס מן
השמים לפלטו מן העבירה,

אך עם כל זאת, שאלו חז"ל -

'מה עשה' -

כי אין האדם זוכה לנס, אלא אם כן, עשה את שלו, לשמור עצמו מן החטא.

ברם, לכאורה, לא נתחנן לנו עצה זו מה טיבה,

ומה תועלת יש באמירתו 'כל העוסק בדבר זה, ידקר בחרב זו' -

והלא, הוא עצמו נעץ את החרב, ויכול הוא לסלקה, בכל שעה שיעלה לבו,

וכשיתגבר עליו יצרו, מי יעכב בעדו?

אכן, כאן עמדנו על עצה עמוקה, שירד אליה פלטי בן ליש,

שבשעה ראשונה, היתה אצלו הכרה והחלטה ברורה -

'כל העוסק בדבר זה, ידקר בחרב' -

ועם כל זאת, לא היה לו לעכבה,
דהוה ליה למימר, לשאול המלך עליו השלום -
אין אני רוצה ליקח אותה,
ובמקום שיש חלול השם, אין חולקים כבוד לרב³² ...
ואף על פי שלא נגע בה,
מכל מקום, בעל כרחו, נהנה ממראית עין, שזנו עיניו במה שאינו שלו, כי אצלו
היתה יושבת ושוכבת.
ולכן, רצה עתה לתקן דבר זה³³,
ונתגלגל ענין זה לידו,
כדי שיצער עצמו, ויעוור עיניו,
ובעבור זה, נמסר בתחילה ביד השטן להסיתו,
והוא נתאזר נגד יצרו, ולא רצה להביט בפניה,
ושניהם, פלטי ומתיא, היו ניצוץ יוסף הצדיק עליו השלום. עד כאן לשונו, יעויין
שם ...

רתיעה מוחלטת, מנגיעה כלשהי, באשה שאינה שלו,
אבל, חשש, שמא הרגשה זו תפוג הימנו במשך השנים הרבות שהוא מצוי עם האשה, ואז יפול חלילה
ברשת היצר,
ולכן, באותה שעת יקוד, נעץ חרב בינו לבינה -
והחרב, תשמש לו זיכרון, להחלטה של השעה הראשונה -
ואם יתגבר עליו יצרו -
הרי החרב תזכיר לו, את תוקפה של ההחלטה הראשונה, בעת שנעץ חרב בינו לבינה ...
ועל ידי כך, ניצול מן העבירה".

³² ברכות, י"ט ע"ב.

³³ רבי מתיא בן חרש, שהיה גלגולו של פלטי בן ליש.

נמצא לפי האמור, דפלטי הוצרך להתגלגל, ולסבול צער הגדול הזה, של עוורון עיניים, שעיוור אותם בידיים בגחלת של ברזל, שהוא צער, דאי אפשר לאדם לסבלו, וכל זה, בעבור הזנת עיניים שלו, שזנו מן ראיית אשה שאינה שלו, בעל כרחו, ושלא ברצונו.

והדבר יפלא, על מה היתה כל החרדה הזאת, שהוצרך להתגלגל, כדי לסבול צער הגדול הזה, אך כפי האמור, מובן שפיר -

מפני, שתכלית הנאת הצדיקים והזנתם, הוא בעיניים שלהם, בגן עדן העליון. לכך, צריך לדקדק בדבר הנוגע לעיניים, אפילו בעבור דבר קל כחוט השערה, לסבול עליו צער קשה ומר מאד, כדי לנקותם ולזככם היטב לגמרי".

ולאור המתבאר, נראה לבאר בסייעתא דשמיא:

שמכיוון שכל תכליתו של האדם בעולם הזה, הוא, לתקן את חטאו של אדם הראשון, אשר היה על ידי ה"עין",

ממילא, שכר התיקון יהיה לעתיד לבוא, כאשר תסתיים עבודתו בעולם הזה,

אך היא תהיה, רק באמצעות ה"עין".

ולפיכך, הוצרך רבי מתיא בן חרש, לתקן את עניינו של פלטי בן ליש.

ה. כתב³⁴ רבינו האר"י הקדוש זיע"א:

"קין - הוא זוהמת הנחש, וְהָפֵל - הוא מסטרא דאדם.

פירוש הדברים הם כך -

כי על ידי חטאו של אדם הראשון, נתערב טוב ברע, ויצאו קין והבל, שניהם מורכבים מטוב ורע,

³⁴ בספרו הקדוש "שער הגלגולים", הקדמה לח'.

אלא, שקין רובו רע מזוהמת הנחש, והבל רובו טוב מצד אדם - ומיעוטו רע מצד הנחש.

אבל, חלק קין הטוב, הוא דבר גדול במאוד מאד,
לסיבה שהיה בכור, ולקח הבכורה של חלק הטוב ...
ואחר כך כשיצאו יעקב ועשו, היו בסוד הבל וקין,

וכשנולדו, נולד יעקב³⁵, 'וַיֵּדֹא אֶחָזֶת בְּעֵקֶב עֵשָׂו', הוא אותו חלק הטוב של הבכורה, שלקח עשו, שהיה הטוב של קין שנתערב עם הרע".

והנה, בדמיון, וּבְהַקְבָּלַת הדברים, שבין קין להבל, כתב³⁶ ה"שם משמואל" זיע"א:

"וכמו שבקין נמצאו בו - עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים,
כן היה בעשו.

ובמדרש³⁷ -

אותו היום, עבר עשו שתי עבירות,
בא על נערה המאורסה והרג את הנפש.
עוד שם -

שכפר בשכר ועונש, ובתחיית המתים,
כמו קין, שאמר לית דין ולית דיין ...
הרי, שהיה כעין קין ממש",

וביאור דבריו הקדושים, יתבאר כדלהלן:

א. בסיבת הדבר שהכין יעקב אע"ה נזיד עדשים, וכמאמר הכתוב³⁸, 'וַיֵּזֶד
יַעֲקֹב נְזִיד, וַיָּבֵא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה, וְהוּא עֵיף",

³⁵ בראשית, כה' - כו'.

³⁶ "פרשת יתרו", שנת תרעג'.

³⁷ בראשית, פרשה סג', יא'.

ידוע ומפורסם הדבר, שבו ביום נסתלק אברהם אע"ה מן העולם,

וכפי שכתב רש"י הקדוש³⁹ :

"ואותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשיו בן בנו יוצא לתרבות רעה, ואין זה שיבה טובה שהבטיחו הקב"ה.

לפיכך, קיצר הקב"ה ה' שנים משנותיו - שיצחק חי קפ' שנה, וזה קעה'.

ובישל יעקב עדשים, להברות את האבל.

ולמה עדשים?

שדומות לגלגל, שהאבילות לגלגל חוזר בעולם".

עוד הובא שם מרש"י ישן :

"ועוד, מה עדשים אין להם פה, כך האבל אין לו פה - שאסור לדבר.

לפיכך, המנהג להברות את האבל בתחילת מאכלו, ביצים, שהם עגולים ואין להם פה,

כך אבל, אין לו פה", וכו'.

והנה, באותה העת, עבר אותו רשע ה' עבירות, וכמבואר בגמרא⁴⁰ :

"אמר רבי יוחנן, חמש עבירות, עבר אותו רשע באותו היום.

בא על נערה המאורסה,

והרג את הנפש,

וכפר בעיקר,

וכפר בתחיית המתים,

ושט⁴¹ את הבכורה".

³⁸ בראשית, כה' - כט'.

³⁹ בראשית, כה' - ל', ד"ה "מן האדום האדום".

⁴⁰ בבא בתרא, טז' ע"ב.

וכן הוא, במדרש רבה ⁴² :

"אמר לו, מה טיבו של נזיד זה?

אמר לו, שמת אותו זקן.

אמר, באותו הזקן פגעה מדת הדין?

אמר לו, הן.

אמר, אם כן, לא מתן שכר ולא תחית המתים.

ורוח הקדש צונחת ⁴³ -

'אל תבכו למת ואל תגדו לו', זה אברהם,

'בכו בכו להלד' ⁴⁴, זה עשו'.

ב. והנהגה זו, למד עשיו מקין,

שכן, כאשר שעה הקדוש ברוך הוא להבל ולמנחתו, ואילו לקין ולמנחתו לא שעה,

מיד ⁴⁵, "ויהי בהיותם בשדה, ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו".

ובתרגום ירושלמי, וכן הוא בתרגום של התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל, מצינו

שתירגמו בזה :

"עני קין ואמר להבל אחוי,

לית דין ולית דין,

ולית עלם אוחרן,

ולא למתן אגר טב לצדיקיא,

ולא לאתפרע מן רשיעיא,

⁴¹ ביזה, רש"י.

⁴² בראשית, פרשה סג, 'א'.

⁴³ ירמיה, כב' - 'י'.

⁴⁴ ירמיה, כב' - 'יד'.

⁴⁵ בראשית, ד' - 'ח'.

וְלֹא בְּרַחֲמֵינוּ אֵיתְּבָרִי עֲלֵמָא,

וְלֹא בְּרַחֲמֵינוּ הוּא מְדָבֵר,

מִן בְּגִלְל מַה אֵיתְּקַבֵּל קוֹרְבָנָךְ מִינְךָ בְּרַעוּ, וּמִנִּי לֹא אֵתְּקַבֵּל בְּרַעוּא" ⁴⁶.

והנחה, על הפסוק ⁴⁷, "וַיִּרְא כִּי לֹא יָכַל לוֹ, וַיִּגַע בְּכַף יְרֵכּוֹ, וַתִּקַּע כַּף יְרֵךְ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עֲמוּ", דרשו רבותינו ז"ל במסכת חולין ⁴⁸:

"רבי יהושע בן לוי אמר, אמר קרא, 'בְּהֶאֱבָקוֹ עֲמוּ',

כֹּאדָם שְׁחֹבֵק אֶת חֲבִירוֹ, וַיְדוּ מִגַּעַת לְכַף יְמִינוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ" ⁴⁹.

⁴⁶ והיינו:

שבשעה שראה קין שהקדוש ברוך הוא לא שעה למנחתו,

כפר בעיקר, ואמר -

אין דין ואין דין,

אין עולם הבא,

אין מתן שכר לצדיקים,

ואין נפרע הקב"ה מן הרשעים,

לא ברחמים נברא העולם,

ולא ברחמים הוא נוהג.

חלילה וחס ...

וכל כך למה?

"מפני שקיבל הקדוש ברוך הוא את קורבנך, ואילו את שלי לא".

⁴⁷ בראשית, לב' - כו'.

⁴⁸ צא' ע"א.

⁴⁹ היינו:

כֹּאדָם שְׁחֹבֵק אֶת חֲבִירוֹ מִלְפָּנָיו, וַיְדוּ הַיְמִנִית מְקִיפָה אוֹתוֹ מֵאַחֲרָיו, וּמִגַּעַת עַד לְכַף יְמִינוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ,

כך המלאך נגע בכף ירך יעקב הימנית.

ואיסור אכילת גיד הנשה, שהוא מחמת אותה הנגיעה של המלאך, נאמרה, בירך ימין דווקא.

רבי שמואל בר נחמני אמר, **כעובד כוכבים נדמה לו** ⁵⁰,
 דאמר מר, **ישראל שנטפל לו עובד כוכבים בדרך, טופלו לימינו** ⁵¹.
 רב שמואל בר אחא ... אמר, **כתלמיד חכם נדמה לו**,
 דאמר מר, **המהלך לימין רבו, הרי זה בור** ⁵².
 ורבנן ⁵³ ?
מאחוריה אתא, ונשייה בתרוייהו ⁵⁴ " .
 ויעויין מה שכתב בזה ⁵⁵ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א :
 " **כתלמיד חכם נדמה לו** ⁵⁶ -

⁵⁰ היינו:

שהמלאך שנאבק עם יעקב אע"ה, נדמה לו כעובד כוכבים, ויעקב אע"ה חשב שהוא גוי.

⁵¹ היינו:

שאם ירצה הגוי לפגוע בו, ישלח ישראל את ידו הימנית הסמוכה, ויאחז בו.
 ואם כן, המלאך, נגע בירך יעקב אע"ה - הסמוכה לו, שהיא הירך הימנית.

⁵² היינו:

שאדם המהלך לימין רבו, אין בו חכמת דרך ארץ,
 שכן, כבוד הוא לרב, שיהיה הוא בצד ימין.

ויעקב אע"ה, חלק כבוד למלאך, כאילו הוא רבו, והלך לשמאלו,
 והמלאך שהיה לימינו, נגע בירך הימנית של יעקב אע"ה.

⁵³ היינו:

מה טעמם של רבנן, שאסרו את אכילת גיד הנשה של ב' הרגליים?
 והלא, נתבאר לנו, שהמלאך, פגם דווקא בירך הימנית?

⁵⁴ היינו:

שהמלאך, בא ליעקב אע"ה מאחוריו,
 והמלאך, הכה אותו בשתי ירכיו.

⁵⁵ בספרו הקדוש "בן יהודע".

פירוש, נדמה לו אחד מתלמידי חכמים שהיה לומד עמהם תורה, במדרש שם ועבר.

והטעם, נראה לי בסייעתא דשמיא בזה -

כי מן השמים נעשה זה הדמיון לשר של עשו, לרמוז, שיעקב זוכה בעולם הזה, מחמת שהוא תלמיד חכם שהעולם מתקיים על ידו,

והוא ליה כדין 'מציל מזוטו של ים', שזוכה בה משורת הדין,

אף על פי שחלקו העולמות מן הבטן, ויעקב לקח עולם הבא, ועשו עולם הזה.

'ורבנן אמרי, מאחוריה אתאי' 57 -

נראה, דהלך כפי דרכו ומהלכו למעלה, שהקליפה עומדת אחורי הקדושה.

גם נראה לי בסייעתא דשמיא לרמוז בזה -

כי אחורי אותיות 'יעקב', הם 'טסצא', כמניין 'קין' 58 ,

וידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל ב'שער הגלגולים' 59 -

כי יעקב אבינו ע"ה, היה הבל,

⁵⁶ דברי רב שמואל בר אחא.

⁵⁷ דברי רבנן.

⁵⁸ היינו:

האות הקודמת לאות י' של יעקב, היא האות ט',

והאות הקודמת לאות ע' של יעקב, היא האות ס',

והאות הקודמת לאות ק' של יעקב, היא האות צ',

והאות הקודמת לאות ב' של יעקב, היא האות א'.

וממילא:

האותיות הקודמות לשם "יעקב", הם "טסצא".

וגימטריא של מילת "טסצא", עולה במניין 160,

וכמו כן, הגימטריא של מילת "קין", עולה במניין 160.

⁵⁹ וכפי שהובא לעיל בתחילת אות זו.

ועשיו, קין.

ולכך, רצה להורגו כאשר הרגו בראשנה בגלגול ראשון,
ולזה אמר על שר עשו, 'מאחורי דיעקב אתא עליו להרגו', רצונו לומר - מצד קין".
והנה, על מאמר הכתוב בפרשתן⁶⁰, "ולא תתורו אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם",
דרשו רבותינו ז"ל⁶¹:

"וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם' - זה הרהור עבירה",

ובביאור העניין, כתב⁶² רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:

"נראה לי, 'אַחֲרַי' לשון אַחֲרָיִם,

רצונו לומר, אחורי 'עין' יש אותיות 'סטס'⁶³, לשון סטימה,

שהוא הרהור הבא מן השטן, כי שטן וסטס חד הוא",

והיינו:

שכל פעולת הרהורי העין, באים לאדם באמצעות השטן,

היושב מאחוריו בבחינת "אחוריים", ומנסה להביאו לידי "סטימה" ברוחניות,

בכדי להכניעו מכוח יעקב - הַבָּל, שהוא בחינת הקדושה של אדם הראשון,

ולהביאו אל כוח עשיו - קין, שהוא בחינת הטומאה של אדם הראשון.

ו. כתב ה"באר היטב"⁶⁴:

⁶⁰ במדבר, טו' - לט'.

⁶¹ ברכות, יב' ע"ב.

⁶² בספרו הקדוש "בן יהודע", שם.

⁶³ היינו:

האות הקודמת לאות ע' של עין, היא האות ט',

והאות הקודמת לאות י' של עין, היא האות ט',

והאות הקודמת לאות נ' של עין, היא האות מ'.

⁶⁴ או"ח, סי' תרפה', סק"ב.

"יש נוהגין בשנה מעוברת, לקבוע תענית בכל יום ה' מפרשת שובבי"ם - ת"ת ...
וכתב האר"י ז"ל בפירוש התורה, שימים אלו מסוגלים לתקן עוון קרי יותר מכל
השנה, להמתענים בהן.

לכן, מתחיל מפרשת שמות, שאז התחיל השעבוד, שנתקן הקרי דאדם הראשון,
ונגמר, בפרשת 'כי תקנה עֶבֶד עֶבְרִי'."

והנה, כתב ⁶⁵ ה"שם משמואל", משם זקנו הגה"ק מקאצק זיע"א:

"הנה, ימי השובבי"ם - ת"ת, הם זמן התיקון לחטא הידוע,
ויש שמתענים ועושין סיגופים.

מוטב שיאמר כל אחד לנפשו -

מוטב להשתעבד בביתה של תורה, ולצמצם את כל מעשיו ותהלכותיו שיהיו
בדרך התורה, ולא להשתעבד לתעניתים וסיגופים ...

שההילוך בדרך התורה, הוא הגדול שבסיגופים לגוף ...

ומובן, שהאיש השם שְׁכֻמוֹ להשתעבד לתורה, הן ביגיעת הלימוד והן בצמצום
תהלכות מעשיו על פי דרכי התורה, מועיל יותר מכל סיגופי הגוף."

ויעויין עוד, מה שכתב ⁶⁶ הגה"ק רבי אברהם וינברג זיע"א - האדמו"ר הראשון
מסלונים:

"והקובע ללמוד ערך ה' שעות, בלא שום הפסק דיבור בעניין אחר, ובלא עניין
טעימה בעלמא, ועל דרך תענית שעות,

נראה, שדבר זה עניין נפלא, המועיל, ומזכך, ומכפר, ומביא אותו אדם לתשובה
וכפרה מועילה."

עוד מצינו בדברי ⁶⁷ ה"כף החיים", שכתב משם ⁶⁸ ה"ברכי יוסף":

⁶⁵ פרשת "ויחי", תרפ"א.

⁶⁶ בספרו הקדוש "סוד העבודה", ח"ג פ"ה.

⁶⁷ או"ח, סי' תרפ"ה, סקל"ז.

"ובימים אלו, הוא תיקון גדול, לקדש עצמו במותר לו".

ז. על הפסוק ⁶⁹, "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", כתב ⁷⁰ הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א:

שנוטריקון המילה "בְּרֵאשִׁית", היא, אותיות "שָׁב-יִרְאֵת",

והנה, המילה "יִרְאֵת", עולה בגימטריא 611,

וכמו כן, המילה "תּוֹרָה", עולה בגימטריא 611.

ללמדך, שהרוצה לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, ולהיות ירא שמיים,

צריך לעסוק בתורה הקדושה, אשר היא מכפרת על כל עוונותיו.

ובטעם הדבר, שגדול כוח התורה משאר המצוות, להכניע את היצר הרע, כתב ⁷¹ הרב חיד"א זיע"א:

"דע, כי בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נהנו כל אבריו, חוץ מן הקנה,

לפי שלא דיבר בעת האוכל.

אבל, חוה אמנו, דברה בעת אכילתה ⁷², ופגמה אפילו הקנה שלה.

ואפשר, אני אומר -

⁶⁸ או"ח, סי' תרפה', סק"א.

⁶⁹ בראשית, א' - א'.

⁷⁰ בספרו הקדוש "עטרת תפארת" (בראשית, א' - א').

⁷¹ בספרו הקדוש "דברים אחדים", דרוש יג',

וכמו כן, בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת ש', אות ו'.

⁷² שאמרה לאדם הראשון לאכול,

וכמאמר הכתוב (בראשית, ג' - יז):

"וְלָאָדָם אָמַר, כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ, וְתָאֵכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ, לֵאמֹר, לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעֵבְרֶיךָ, בְּעֵצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ."

כי למה הנשים אינם בכלל לימוד התורה, כיוון שהקנה שלהם חס ושלום פגום, כידוע מדבריו ז"ל.

אבל האנשים, אשר לפני הש"ס הם נגשים, נאה ויאה להו לימוד התורה, כי הקנה שלהם אינו פגום."

וביאר בזה ⁷³ מהר"י קורין זיע"א, רבו של הגה"ק רבי חיים סינואני זיע"א:

דהנה, אמרו רבותינו ז"ל ⁷⁴, "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש",

והנה, "מנוול", עולה בגימטריא 132,

והיצר הרע, אשר הוא סמא"ל, עולה בגימטריא 132 - עם הכולל.

ללמדך, שהיות והאדם שייך בדברי התורה הקדושה, מחמת שלא פגם את הקנה שלו,

ממילא, כאשר יפגע בו ה"מנוול" שהוא היצר הרע, התיקון היחיד שיש לעשות עמו, הוא, למושכו לבית המדרש -

על ידי עסק התורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.

ולאור המתבאר, נראה בסייעתא דשמיא, לבאר את מאמר הכתוב ⁷⁵, "וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב

אֶל יִצְחָק אָבִיו, וַיִּמְשְׁהוּ, וַיֹּאמְרוּ, הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב, וְהִיָּדִים יְדֵי עֶשָׂו", וכדלהלן:

דהנה, "קל" הראשון - הוא כתיב חסר ללא אות ו', והוא כמניין אותיות "עין",

ללמדך, שחטא אדם הראשון העולה כמניין "קל", נִתְקַן אֲךָ וּרְקַעַל יְדֵי "קוֹל יַעֲקֹב", שהוא באמצעות התורה הקדושה.

ח. והנה, אף המחזיק בידו של "תלמיד חכם", נחשב כמי שיושב ועוסק

בתורה, אשר כוח סגולתה להציל מן החטא, וכמו שנתבאר.

וכפי שכתב הרב חיד"א זיע"א ⁷⁶, על מאמרם ז"ל ⁷⁷, "בראתי לו יצר הרע, בראתי

לו תורה תבלין":

⁷³ בספרו הקדוש "מחמדי שמים", ח"ב, עמודים שכו'-שכז'.

⁷⁴ קידושין, ל"ע"ב.

⁷⁵ בראשית, כז' - כב'.

"אפילו המחזיק בידו שיכול ללמוד, תורת התלמיד חכם שלומד מגינה עליו להצילו מיצר הרע".

ט. באופן פעולת "עין הרע", כתב⁷⁸ אדמו"ר הגרא"א דסלר זיע"א:

"לפני הרבה שנים ביארנו, שפעולת עין הרע, מושרשת, בעובדה שנפשות כל בני אדם קשורות ומעורות זו בזו,

וחייהם תלויים זה בזה, בשורשם הרוחני.

ואם אחד מקנא בחברו, ועינו צרה בו,

היינו, שעצם מציאותו של חברו מטרידה אותו,

והיה רוצה לראותו בכל רע ...

אז במידה וחיי חברו תלויים בו, כנ"ל, יתכן ויוכל לגרום על ידי זה למעט מחברו שפע החיים,

וממילא, יהיה יותר עלול לנזקים ולאסון...

כי כל מי שרואה לחברו צרכים חיוניים, ויש בידו לעזור, ולא אכפת לו -

הריהו מכריז, שמציאותו של חברו - אינה מעניינת אותו,

היא מיותרת בשבילו ...

הרי זה צרות עין, וזלזול בחייו, הגובלים עם שפיכת דמים".

ולהלך יתבאר עוד בזה.

י. ומעתה, נשכיל ונבין, כדלהלן:

א. על מאמר הכתוב⁷⁹, "טוב עין הוא יברך, כי נתן מלחמו לדל", דרשו רבותינו ז"ל⁸⁰:

⁷⁶ הביאו הגה"ק הצדיק מרעננה זיע"א, בספרו הקדוש "בן לאשרי - ברכה משולשת", בפרשתן - עמ' עט'.

⁷⁷ קידושין, ל" ע"ב.

⁷⁸ בספרו הקדוש "מכתב מאלהו", חלק ד', עמוד 5.

"אל תקרי יְבָרַךְ, אלא יְבָרַךְ",

והיינו, שרק מי שיש בו "עין טובה", יכול לברך את זולתו.

ונראה לבאר בזה:

דהנה, התורה הקדושה, נקראת בשם "טוב",

וכאומרם ז"ל⁸¹, "אין טוב, אלא תורה".

והנה, מילת "עין", עולה בגימטריא קל'.

ללמדך:

שהעוסק בתורה הקדושה, הרי הוא מתקן את חטאו של אדם הראשון,

ואם כן, לא רק שהוא "יְבָרַךְ" - לעצמו, אלא "יְבָרַךְ" - לאחרים,

כיוון שהוא שלם בכל עניינו ומידותיו.

ב. כתבו רבותינו המקובלים זיע"א⁸²:

שעבודת הקודש של האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב ע"ה,

היתה, בכדי לתקן את חטאו של אדם הראשון.

ומשה רע"ה, גמר את אותו התיקון⁸³,

וזה, נרמז באמצעות שמו⁸⁴ -

שכן, האות "ש" שבתוך שם משה, שיש בה ג' ראשים, מרמזת, על ג' האבות הקדושים.

⁷⁹ משלי, כב' - ט'.

⁸⁰ סוטה, לח' ע"ב.

⁸¹ מסכת אבות, פ"ו מ"ג.

⁸² "עץ חיים", (שער מ', פרק ו').

⁸³ "ליקוטי תורה", (בראשית, ד"ה "הנחש השיאני").

⁸⁴ כן כתב הגה"ק בעל "בן לאשרי" - ברכה משולשת זיע"א (פרשתן, עמוד לד').

והאותיות "מה" שבתוך שם משה, מרמזים על אדם הראשון, אשר תיקנו משה רע"ה,

שכן, הגימטריא של שמו "אדם", עולים כמניין "מה".

ומעתה, יתבאר מאמר רבותינו ז"ל במסכת מנחות⁸⁵ :

"יבא טוב, ויקבל טוב, מטוב לטובים.

יבא טוב, זה משה,

דכתיב⁸⁶, 'וַיִּתְּרָא אֶתֹּו כִּי טוֹב הוּא'.

ויקבל טוב, זו תורה,

דכתיב⁸⁷, 'כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם'.

מטוב, זה הקב"ה,

דכתיב⁸⁸, 'טוֹב ה' לְפָלִי'.

לטובים, אלו ישראל,

דכתיב⁸⁹, 'הִיטִיבָה ה' לְטוֹבִים'."

שכן, על ידי שזכה משה רע"ה, להשלים את תיקון חטאו של אדם הראשון,

אזי, אין לך מי שינהג בטובת עין, יותר ממנו.

ג. ומעתה, נבין את עניין "עין הרע":

שכן, אדם שהוא "רע עין", הרי הוא אדם שאין בו תורה,

ומי שאין בו תורה, אינו יכול לתקן את חטאו של אדם הראשון, וממילא הוא

ממשיך ופוגם באותו החטא,

⁸⁵ נג' ע"ב.

⁸⁶ שמות, ב' - ב'.

⁸⁷ משלי, ד' - ב'.

⁸⁸ תהילים, קמה' - ט'.

⁸⁹ תהילים, קכה' - ד'.

ולפיכך, הוא אינו יכול "לברך" את האחרים, מחמת שאין בכוחו "לברך" את עצמו.

ולא זו בלבד, אלא שהוא יכול בכוח טומאתו הרעה, להפריע לחיי זולתו.

ומעתה, נשכיל ונבין אל חיינו, להלכה ולמעשה:

שכאשר נתקן בסייעתא דשמיא את ה"עין" שלנו, לבלתי תיפגם בחטא,

ונעסוק בתורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה,

ונתמוך בידיהם של תלמידי חכמים, היושבים ועוסקים בתורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה,

נזכה לתקן את חטאו של אדם הראשון, ולהיטיב בכוח ה"עין" שלנו, שפע גדול לעצמינו ולזולתינו.

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה